

Bożena Borkowska

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

REGULACJA EKONOMICZNA JAKO TEORIA GRUP INTERESU

1. Wstęp

Normatywna teoria regulacji, zwana także teorią regulacji w interesie publicznym, uzasadnia regulację zawodnością mechanizmu rynkowego i wynikającą z niej koniecznością podjęcia przez państwo działań zmierzających do skorygowania niedoskonałości rynków. Uznając zatem, że mechanizm rynkowy jest zawodny, m.in. w zakresie dostarczania dóbr publicznych, a także w związku z występowaniem monopolu naturalnych i efektów zewnętrznych, przyjęto jednocześnie, że w dziedzinach tych działalność regulacyjna (lub produkcyjna) państwa będzie skuteczna i będzie prowadzona w interesie publicznym.

Koncepcja ta była powszechnie przyjmowana w ekonomii do lat 60. ubiegłego wieku, kiedy to została zakwestionowana na gruncie zarówno teoretycznym, jak i empirycznym.

Z teoretycznego punktu widzenia zwrócono m.in. uwagę na zbieżność niektórych założeń normatywnej teorii regulacji i teorii konkurencji doskonałej. Dotyczy to założeń o doskonałej informacji i o zerowych kosztach transakcyjnych. Skoro warunki te nie mogą być spełnione, to należy uznać, że mechanizm regulacji państwowej, podobnie jak mechanizm rynkowy, nie prowadzi do rozwiązań optymalnych w znaczeniu Pareta. Nie do utrzymania okazało się także założenie o działalności państwa w interesie publicznym, ze względu na wskazane przez Kennetha Arrowa (1963) trudności wyabstrahowania wyboru społecznego z indywidualnych preferencji. Arrow przedstawił je w tzw. twierdzeniu niemożliwości, głoszącym niemożliwość społecznej funkcji dobrobytu, spełniającej zespół następujących warunków:

1. Jednomyślność (zgodność z zasadą Pareta): jeżeli każdy preferuje x bardziej niż y , to społeczeństwo także preferuje x bardziej niż y .

2. Brak dyktatora: nie istnieje osoba, której wybory przesądzałyby o preferencji społecznej.

3. Niezależność alternatyw: dla każdego podzbioru alternatyw liczą się tylko indywidualne profile preferencji tych alternatyw.

4. Uporządkowanie alternatyw: określoność dla wszystkich wyobrażalnych profilów indywidualnych uporządkowań alternatyw.

5. Przechodność preferencji: preferencje w funkcji dobrobytu społecznego są zgodnie uporządkowane, tj. jeżeli każdy preferuje x bardziej niż y i jednocześnie każdy preferuje y bardziej niż z , to społeczeństwo bardziej preferuje x niż z .

Twierdzenie Arrowa dowodzi zatem, że nie istnieje taki mechanizm decyzji społecznych (głosowania lub inny), który z wolnych i spójnych wyborów jednostek prowadziłby do spójnego wyboru społecznego.

Istotnych argumentów, podważających tezę, że regulacja jest wprowadzana w celu skorygowania błędów rynku, dostarczyły wyniki badań empirycznych. Ich syntezę przedstawił William Jordan (1972) wskazując, że:

- 1) regulacją zostały objęte rynki o strukturze konkurencyjnej,
- 2) regulacja prowadziła do wzrostu cen i redukcji liczby konkurentów,
- 3) regulacja nie spowodowała spadku cen na rynkach monopolu naturalnego.

Wyprowadzona stąd konkluzja głosiła, że regulacja służy interesom producentów, ponieważ powoduje kartelizację rynków (bez regulacji niemożliwą) i umożliwia monopolom wykorzystanie ich siły rynkowej.

Koncepcję wyjaśnienia, dlaczego regulacja służy interesom podmiotów regulowanych, przedstawił w 1971 r. George Stigler, a jej sformalizowaną i zmodyfikowaną wersję zaproponował Sam Peltzman (1976). Odrębny model regulacji przedstawił Gary Becker. Modele regulacji zaproponowane przez wymienionych przedstawicieli szkoły chicagowskiej zyskały kilka określeń:

- ekonomicznych teorii regulacji, ponieważ wyjaśniają regulację w kategoriach ekonomicznych, tj. popytu i podaży oraz konkurencji na rynku politycznym,
- ekonomicznych modeli grup interesu, zwracają bowiem uwagę na rolę grup interesu w kształtowaniu polityki regulacyjnej państwa,
- ekonomicznych teorii polityki, ze względu na przyjętą przez autorów bardzo szeroką interpretację regulacji, obejmującą nie tylko kontrolowanie przez rząd (jego agendy) cen produktów, warunków wejścia i wyjścia z rynku, ale także aktywność państwa w zakresie podatków i subsydiów.

Wspólne dla wymienionych modeli regulacji są także założenia – podstawowe w ekonomii głównego nurtu – o indywidualizmie metodologicznym oraz o racjonalności osób maksymalizujących swoje funkcje użyteczności. Natomiast tym, co różni te modele w sposób istotny, są hipotezy dotyczące skutków regulacji. Podczas gdy z koncepcji Stiglera wyłania się teza, że regulacja, będąca wynikiem działania grup interesu na rynku politycznym, powoduje zmniejszenie dobrobytu społecznego mierzonego martwą rentą (*deadweight loss*), to według Beckera, konku-

renca grup nacisku sprzyja wzrostowi społecznej efektywności polityki państwa, a zwłaszcza zwiększeniu efektywności regulacji.

Celem referatu jest prezentacja ekonomicznych teorii regulacji zaproponowanych przez przedstawicieli szkoły chicagowskiej, połączona z próbą wskazania możliwości i ograniczeń eksplanacyjnych omawianych modeli.

2. Model regulacji ekonomicznej Stiglera

W koncepcji Stiglera regulacja jest towarem wymienianym na rynku politycznym. Uczestnikami tego rynku po stronie popytu są branże oraz stowarzyszenia zawodów, natomiast po stronie podaży działają osoby i grupy mające wpływ na decyzje regulacyjne, tj. parlamentarzyści oraz partie polityczne. Odnośnie do regulatora (urzędu regulacyjnego) Stigler zakłada, że jest on agentem polityków wykonującym ich polecenia. Celem regulacji nie jest korygowanie błędów rynku, a więc poprawa społecznej efektywności gospodarowania, lecz redystrybucja dochodów i bogactwa społecznego. Wynika to z założenia, że osoby działające w sferze polityki, podobnie jak osoby gospodarujące, są interesowne, dążą do maksymalizacji użyteczności, w której jako zmienne występują: głosy wyborców, uzyskanie wsparcia finansowego w czasie kampanii wyborczej, intratna posada po zakończeniu kariery politycznej, łapówki. Interesowność polityków wykorzystują prywatne grupy interesu, ubiegając się o uzyskanie korzystnych dla grupy regulacji. Według Stiglera, zarówno branże, jak i stowarzyszenia zawodowe dążą przede wszystkim do uzyskania:

- 1) subsydiów,
- 2) regulacji ograniczających wejście na rynek potencjalnych konkurentów,
- 3) regulacji promujących rozwój rynków dóbr komplementarnych i ograniczających produkcję dóbr substytucyjnych,
- 4) administrowanych cen na produkty oferowane przez branżę (stowarzyszenie zawodowe).

Regulacje te umożliwiają chronioną prawnie kartelizację rynku i w konsekwencji osiągnięcie większych zysków. Nie oznacza to jednak, że w poszukiwanie renty na rynku politycznym zaangażują się wszystkie grupy interesu. Jedną z przyczyn mogą być trudności lub brak możliwości kontrolowania wejścia na dany rynek, kontrolowania produkcji dóbr substytucyjnych i komplementarnych oraz ustalenia ceny urzędowej. Jednak z rozważań Stiglera wynika, że zasadniczych przesłanek umożliwiających wyjaśnienie, które grupy interesu będą zabiegać o korzystne dla siebie regulacje oraz jakie czynniki wpływają na skuteczność działania grupy na rynku politycznym, należy szukać w niedoskonałych instytucjach politycznych demokratycznego państwa.

Na rynku politycznym, podobnie jak na rynkach dóbr ekonomicznych, występują niedoskonałości informacyjne, które powodują, że korzystanie z politycznego

mechanizmu rynkowego wymaga poniesienia dodatkowych kosztów. Jak twierdzi Stigler, to właśnie ze względu na relatywnie wspólne koszty uzyskania informacji o rynku, w stosunku do potencjalnych korzyści, grupy liczebnie duże o rozproszonych interesach nie podejmują działań na rzecz poszukiwania renty na rynku politycznym i (lub) działań, które pozwoliłyby grupie uniknąć kosztów płaconych za korzyści innych grup. Podobny skutek wywołuje zawodność mechanizmu politycznego w ujawnianiu preferencji grup interesu odnośnie do regulacji różnych rynków. W odróżnieniu bowiem od rynków dóbr ekonomicznych, na których to rynkach nabywcy wyrażają swoje preferencje, „głosując” za pomocą złotówki, rozwiązania regulacyjne nie są poddawane bezpośrednio pod głosowanie zainteresowanych grup, lecz pod głosowanie przedstawicieli wszystkich wyborców. Powoduje to, że mechanizm podejmowania decyzji regulacyjnych:

- 1) nie pozwala na uczestniczenie w nim grup proporcjonalnie do ich interesów i wiedzy lub, mówiąc inaczej, słabo odzwierciedla ich preferencje,
- 2) motywuje niektóre grupy interesu do wywierania nacisku na ustawodawców w celu zapewnienia korzystnych dla siebie regulacji.

Świadomość wspólnych interesów jest jedynie warunkiem koniecznym podjęcia działań na rynku politycznym. Grupy zabiegające o regulację muszą bowiem ponieść koszty informacji oraz koszty opłacenia przychylności polityków. Zdaniem Stiglera, koszty te rosną wraz ze wzrostem wielkości branży zabiegającej o regulację. W szczególności dotyczy to kosztów mobilizowania wyborców i przeciwdziałania opozycji, zwykle bowiem im większa branża, tym większe koszty społeczne wprowadzenia regulacji, o które zabiega branża, i w konsekwencji tym silniejsza opozycja grup, które mogą zostać obciążone kosztami tych regulacji.

Podsumowując rozważania na temat wielkości grupy oraz relacji korzyści i kosztów związanych z działalnością grupy, Stigler dochodzi do wniosku, że skuteczność branży rośnie w miarę wzrostu poziomu jej koncentracji. Zdaniem autora, branże te dominują na rynku politycznym po stronie popytu i z reguły przechwytyją regulacje, aby osiągnąć własne korzyści.

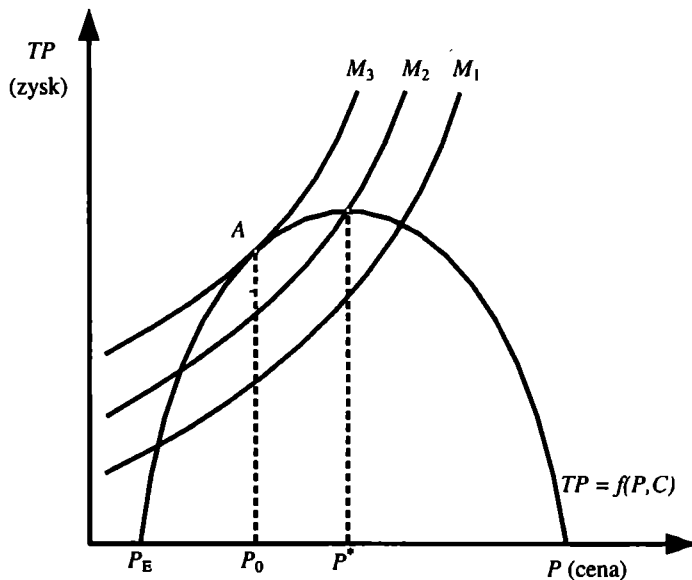
W dyskusji na temat regulacyjnej działalności państwa koncepcja Stiglera miała istotne znaczenie przede wszystkim dlatego, iż przesunęła uwagę ekonomistów z normatywnych rozważań nad tym, jak państwo powinno regulować rynki, w kierunku pozytywnej analizy zmierzającej do wyjaśnienia aktywności regulacyjnej państwa. Jednak teza Stiglera o przechwyceniu regulacji przez regulowane branże okazała się kontrowersyjna. Z jednej strony bowiem znalazła potwierdzenie w niektórych wynikach badań empirycznych, np. (Shepherd 1978; Paul 1982; Ulrich, Furtan, Schmitz 1987), z drugiej strony, wyniki innych badań wskazują, że niekiedy głównymi beneficjentami regulacji są konsumenci oraz że korzyści stwarzane przez regulację są redystrybuowane nie tylko między producentów i konsumentów, ale także między różne grupy producentów lub między różne grupy konsumentów (Posner 1974; Schwert 1977; Ippolito, Masson 1978). Na podstawie tych badań

można zatem wnioskować, że konkretne rozwiązania regulacyjne albo potwierdzają hipotezę ekonomicznej teorii regulacji, albo normatywnej teorii regulacji. Stąd podejmowane przez innych autorów próby modyfikacji koncepcji Stiglera i zbudowania ekonomicznej teorii regulacji, która umożliwiłaby pełniejsze wyjaśnienia procesu regulacji. Próbę taką podjął m.in. Peltzman (1976).

3. Koncepcja regulacji ekonomicznej Peltzmana

Peltzman podtrzymuje przyjęte przez Stiglera założenia o redystrybucyjnym celu regulacji, o interesowności polityków oraz o racjonalnej kalkulacji korzyści i kosztów działań podejmowanych przez uczestników wymiany na rynku politycznym. Także odnośnie do zmiennych występujących w funkcji użyteczności polityków Peltzman utrzymuje w mocy założenie Stiglera, dodatkowo jednak zakłada, że zmienną najbardziej cenioną przez polityków są głosy wyborców. Uzasadniając to założenie, Peltzman stwierdza, że uzyskanie przez polityka poparcia wyborców to możliwość kontynuowania kariery politycznej i uzyskania przewagi w kolejnych wyborach. Z kolei im dłużej polityk pełni swoją funkcję, tym większa jest jego skuteczność „wchodzenia w układy” (*logrolling*) z innymi politykami, w celu zadowolenia swoich wyborców i grup wspierających jego kampanię wyborczą. Ostatecznie zatem Peltzman zakłada, że politycy (zamiennie określani mianem regulatorów) dążą do maksymalizacji głosów wyborców. Oznacza to, że podejmując decyzje o konkretnych rozwiązaniach regulacyjnych, muszą brać pod uwagę oczekiwania zarówno konsumentów, jak i producentów. Jeśli bowiem będą wspierać regulacje podnoszące ceny określonych produktów, a więc korzystne dla określonych branż, muszą liczyć się z utratą głosów konsumentów, których dobrobyt zostanie zmniejszony. Zatem podstawowym problemem polityków staje się poszukiwanie „optymalnych”, z punktu widzenia ich celu, rozwiązań regulacyjnych. Według Peltzmana, optimum to w odniesieniu do regulowanych cen zostanie osiągnięte wówczas, gdy cena zostanie ustalona na poziomie, przy którym dodatkowe głosy uzyskane dzięki zwiększeniu ceny o jednostkę zrównają się z liczbą głosów, które polityk utraci wśród nabywców tego produktu w związku ze wzrostem ceny o jednostkę. Model Peltzmana jest przedstawiony na rys. 1.

Zwiększając cenę dobra w regulowanej branży, regulator uzyskuje dodatkowe głosy producentów, których zyski rosną, i jednocześnie traci poparcie konsumentów, którzy muszą płacić wyższe ceny. Krzywe M_1 , M_2 , M_3 to krzywe obojętności. Każda z nich jest zbiorem punktów ilustrujących kombinacje zysków przedsiębiorstw i cen produktu jednakowo użytecznych dla regulatora, tzn. zapewniające mu taką samą liczbę głosów. Każda wyżej położona krzywa obojętności M ilustruje kombinacje zysków i cen bardziej użyteczne dla regulatora, zapewniające mu większą liczbę głosów. Krzywe te mają nachylenie dodatnie, co oznacza, że spadek liczby głosów spowodowany wzrostem ceny zostaje zrekompensowany wzrostem

Rys. 1. Optymalna cena regulowana ustalona przez regulatora dążącego do maksymalizacji głosów wyborców

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Peltzman 1976, s. 147).

liczby głosów w związku ze wzrostem zysków przedsiębiorstw. Krzywa $TP = f(P, C)$ ilustruje potencjalne zyski przedsiębiorstw przy danym popycie i kosztach produkcji. Natomiast punkt A ilustruje równowagę w modelu regulacji Peltzmana. Regulator dążący do maksymalizacji głosów wyborców ustali cenę urzędową na poziomie P_0 , która jest niższa od ceny P^* odpowiadającej cenie monopolu maksymalizującego zysk oraz wyższa od ceny P_E na rynku konkurencji doskonałej. W związku z tym, jak zauważa autor, wprowadzenie regulacji na rynkach konkurencyjnych oraz na rynkach monopolu naturalnego jest politycznie bardziej korzystne niż na rynkach oligopolu. W obydwu przypadkach polityczna korzyść zmiany ceny z P_E do P_0 lub z P^* do P_0 będzie większa niż w przypadku regulacji rynku oligopolu, na którym zwykle cena kształtuje się między P_E i P^* . Korzyść ta polega na uzyskaniu przez regulatora większego poparcia wyborczego, co ilustruje silniejsze przesunięcie do góry krzywej obojętności M .

Dalsze rozważania Peltzmana wydają się zbliżać jego koncepcję do normatywnej teorii regulacji. Wynika z nich bowiem, że regulator dążący do maksymalizacji poparcia wyborczego stara się tak redystrybuować renty, aby zwiększyć nie tylko korzyści własne, ale także korzyści producentów i konsumentów. Napotyka jednak ograniczenia w postaci popytu na produkt i kosztów produkcji w regulowanej branży. Jeśli zatem siła tych ograniczeń zmniejszy się na skutek wzrostu popytu na produkt branży i obniżki kosztów produkcji, wówczas zmieni się równowaga regu-

lacyjna. Jej ilustracją na rys. 1 byłby taki punkt styczności nowej, wyżej położonej krzywej $TP = f(P, C)$ z wyżej położoną krzywą obojętności M , któremu odpowiadałaby optymalna cena niższa od P_0 . Ta nowa równowaga oznaczałaby, że konsumenci płacą niższą cenę, producenci osiągają wyższe zyski, a regulator osiąga wyższe poparcie wyborcze obydwu grup interesu.

Wprawdzie Peltzman (1976, s. 213) podkreśla, że jego koncepcja regulacji jest próbą sformalizowania i uogólnienia modelu Stiglera, to jednak modele te różnią się co do pewnych implikacji. Po pierwsze, podczas gdy z modelu Stiglera wynika, że korzyści z regulacji osiągają politycy oraz przedsiębiorstwa regulowanych rynków, to w modelu Peltzmana beneficjentami regulacji są także konsumenci. Jakkolwiek hipoteza ta znajduje potwierdzenie w niektórych badaniach empirycznych, to jednak nie pozwala na wyjaśnienie, w jakich proporcjach renta przypadnie konsumentom i producentom i od czego te proporcje zależą. Po drugie, z modelu Stiglera wydaje się wynikać, że działalność regulacyjna państwa powoduje zmniejszenie dobrobytu społecznego, ponieważ ma ona wyłącznie charakter redystrybucyjny i wymaga od uczestników rynku politycznego zaangażowania części zasobów w celu przechwylenia rent powstających w związku z regulacją. Natomiast z koncepcji Peltzmana wynika, że jakkolwiek regulacja nie prowadzi do rozwiązań Pareto-optymalnych, to w określonych warunkach (np. koniunktury gospodarczej) staje się efektywna w takim znaczeniu, że wszyscy uczestnicy rynku osiągają nadwyżkę korzyści nad kosztami. Zagadnienie efektywności regulacji stanowi podstawowy problem w modelu regulacji zaproponowanym przez Beckera (1983; 1985).

4. Konkurencja grup nacisku – model regulacji Beckera

Według Beckera, każda osoba należy do jakiejś grupy (zawodowej, wiekowej, dochodowej, terytorialnej itp.), co do których można założyć, że wywierają one naciski na decyzje polityczne w celu powiększenia dobrobytu swoich członków. Grupy te, określane mianem grup nacisku (*pressure groups*), rywalizują o przychylność polityków, angażując się w trzy rodzaje działań: udzielenie poparcia wyborczego politykom przychylnym grupie, budowanie opozycji przeciwko politykom odmawiającym współpracy z grupą, kontrolowanie problemu gapowicza (*free riding*) wewnątrz grupy. Z tych założeń Becker wyprowadza hipotezę, że konkurencja pomiędzy grupami nacisku prowadzi do optymalnej redystrybucji rent na rynku politycznym, umożliwiającą zminimalizowanie martwej renty.

W koncepcji Beckera grupy nacisku są w pełni poinformowane o kosztach i korzyściach danej polityki regulacyjnej. Każda grupa wie także, że uzyskane przez nią korzyści powodują obciążenie kosztami innych grup w formie transferów dochodów i powiększenia martwej renty. I wreszcie, każda grupa wie, że jej zabiegi o rozwiązania regulacyjne powodujące powiększenie martwej renty zmobilizują opozycję i w konsekwencji obniżą bądź pozbawiają ją korzyści. Zatem w interesie każdej grupy jest

lobbowanie na rzecz takiej polityki regulacyjnej, *ceteris paribus*, która obniża poziom martwej renty. Nie oznacza to jednak, że konkurencja grup nacisku prowadzi do rozwiązań Pareto-optimalnych, ale że sprzyja eliminowaniu rozwiązań regulacyjnych powodujących największe marnotrawstwo zasobów społecznych. Ma to związek z przyjętą przez Beckera koncepcją analizy konkurencji grup nacisku jako gry typu Cournot-Nasha. W grze tej każda grupa przyjmuje naciski polityczne innych grup jako dane i kalkuluje optymalny poziom nakładów, które musi ponieść, budując opozycję. W wyniku kolejnych dostosowań konkurujące grupy osiągają równowagę: jest to sytuacja, w której każda grupa podejmuje działania zgodne z oczekiwaniami innych. W ten sposób konkurujące grupy przesądzają o polityce regulacyjnej, która ze względu na założoną symetrię interesów grup nacisku wyklucza rozwiązania powodujące systematyczne powiększanie martwej renty.

Model Beckera wydaje się niekompletny, ponieważ koncentrując się na konkurencji grup nacisku, pomija aktywność innych uczestników rynku politycznego. System polityczny, w koncepcji autora, to czarna skrzynka, która przekształca popyt na regulację w decyzje zgodne z oczekiwaniami grup, dbając o „właściwą” alokację korzyści i kosztów pomiędzy grupy nacisku. „Politycy i biurokraci alokują renty w sposób wynikający z konkurencji grup nacisku. Tak jak menedżerowie firm są zatrudniani, aby dbać o interesy właścicieli firm, tak politycy i biurokraci są „zatrudniani” w celu wspierania kolektywnych interesów grup nacisku” (Becker 1983, s. 396). Także wyborcy w modelu Beckera są podatni na wpływy grup nacisku, w związku z tym koszty poniesione przez grupy na budowanie koalicji wywołują pożądane efekty. Mówiąc inaczej, Becker zakłada, że instytucje polityczne są tak ukształtowane, że nie spowodują odchylenia alokacji rent od równowagi ukształtowanej w wyniku działania grup nacisku. Oznacza to zatem, że model Beckera nie uwzględnia m.in. kosztów aktywności regulacyjnej polityków (regulatorów) powiększających martwą rentę.

Koncepcja Beckera wzbudza wiele kontrowersji nie tylko z powodów zasygnalizowanych powyżej, ale przede wszystkim ze względu na wyprowadzoną z niej tezę, głoszącą, że im więcej grup nacisku działa na rynku politycznym i im konkurencja między grupami jest bardziej zrównoważona (symetryczna), tym bardziej efektywny społecznie jest wynik działania tego rynku. Zatem proces polityczny zmierza w kierunku wzrostu efektywności redystrybucji rent, zwłaszcza w kierunku zwiększania efektywności regulacji. Teza ta wydaje się osobliwa z dwóch powodów. Po pierwsze dlatego, że jak podkreśla Becker, pozwala wyjaśnić deregulację rynków. Po drugie dlatego, że jest to teza przeciwstawna wnioskowi wyprowadzonym z wielu innych koncepcji analizujących działania grup interesu (Olson 1965; Stigler 1971; Anderson, Tollison 1988; Magee, Brock, Young 1989).

W ekonomicznych koncepcjach działania grup interesu wydaje się dominować pogląd, że aktywność osób i grup skierowana na poszukiwanie rent na rynku politycznym prowadzi do marnotrawstwa zasobów społecznych. Tymczasem z rozwa-

zań Beckera wynika, że jakkolwiek rynek polityczny jest niedoskonały, to może być bardziej efektywny od rynku dóbr ekonomicznych. Teza ta wydaje się tym bardziej zaskakująca, że głosi ją przedstawiciel szkoły chicagowskiej, która dotychczas dostarczała argumentów na rzecz przewagi efektywnościowej rynków, ale dotyczyło to rynków dóbr ekonomicznych.

Literatura

- Anderson G. M., Tollison R. D. (1988), *Legislative Monopoly and the Size of Government*, „Southern Economic Journal”, nr 54.
- Arrow K. J. (1963), *Social and Individual Values*, Yale University Press, New Haven, Conn.
- Becker G. S. (1983), *A Theory of Competition Among Pressure Groups for Political Influence*, „Quarterly Journal of Economics”, nr 3 (98).
- Becker G.S. (1985), *Public Policies, Pressure Groups, and Dead Weight Costs*, „Journal of Public Economics”, nr 28.
- Ippolito R.A., Mason R.T. (1978), *The Social Cost of Government Regulation Milk*, „Journal of Law and Economics”, nr 21.
- Jordan W.A. (1972), *Producer Protection, Prior Market Structure and the Effects of Government Regulation*, „Journal of Law and Economics”, vol. 15.
- Magee S., Brock W., Young L. (1989), *Black Hole Tariffs and Endogenous Policy Theory: Political Economy in General Equilibrium*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Olson M. (1965), *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*, Harvard University Press, Cambridge.
- Paul C.W. (1982), *Competition in the Medical Profession: An Application of the Economic Theory of Regulation*, „Southern Economic Journal”, nr 48.
- Peltzman S. (1976), *Toward a More Theory of Regulation*, „Journal of Law and Economics”, vol. 14.
- Posner R. A. (1974), *Theories of Economic Regulation*, „Bell Journal of Economics and Management Science”, vol. 5.
- Schwert G. W. (1977), *Public Regulation of National Securities Exchange: A Test of the Capture Hypothesis*, „Bell Journal of Economics”, nr 8.
- Shepherd L. (1978), *Licensing Restrictions and the Cost of Dental Care*, „Journal of Law and Economics”, nr 21.
- Stigler G. J. (1971), *The Theory of Economic Regulation*, „Bell Journal of Economics and Management Science”, vol. 2.
- Urlich A., Furtan W.W., Schmitz A. (1987), *The Cost of Licensing System Regulation: An Example from Canadian Prairie Agriculture*, „Journal of Political Economy”, nr 95.

THE ECONOMIC REGULATION AS A THEORY OF INTEREST GROUPS

Summary

Beginning with G. Stigler (1971) and continuing with S. Peltzman (1976) and G. Becker (1983, 1985), the Chicago School has challenged the public interest theory by offering economic theories of regulation often called economic theories of interest groups. The main theses and implications of these theories are discussed in this article.